

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

«СКІЛЬКИ КОШТУЮТЬ "ДЕШЕВІ" ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЯ ТА ГАЗ ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ ТА ЯК ЗМЕНШИТИ ЦІ ВИТРАТИ»

Створений в рамках проекту "Сонячна енергія для людей", що реалізується за підтримки Фонду ім. Гайнріха Бьоля, Бюро Київ — Україна

Назва організації :

Київський міський
осередок Всеукраїнської
громадської організації
“Громадянська мережа
ОПОРА”

Автор :

Вадим Литвин

 місто Київ, Україна

 www.oporaua.org

ЧЕРВЕНЬ 2023 рік

АНОТАЦІЯ

Аналітичний звіт «Скільки коштують «дешеві» електроенергія та газ для населення та як зменшити ці витрати» містить аналіз вартості електроенергії та газу для населення, роз'яснення, чому вартість енергоресурсів для населення в рази менша, ніж для комерційного сектору, і як низькі тарифи впливають на добробут громадян та на бюджет держави. Також у матеріалі наведено механізми зменшення негативного впливу та їхнє обґрунтування.

Звіт підготовано протягом травня 2023 року в рамках проекту «Сонячна енергія для людей», який реалізується громадянською мережею ОПОРА за підтримки Фонду ім. Гайнріха Бьоля, Бюро Київ — Україна.

Думки, висновки та рекомендації належать авторам цього дослідження і не обов'язково відображають погляди Фонду ім. Гайнріха Бьоля, Бюро Київ — Україна та уряду Німеччини

©Представництво Фонду ім. Гайнріха Бьоля в Україні, 2023

© Київський міський осередок Всеукраїнської громадської організації «Громадянська мережа ОПОРА», 2023

ЗМІСТ

Вступ	3
1. Електроенергія для населення.....	4
1.1. Поточний стан тарифів для населення в порівнянні з вартістю електроенергії на ринку та оцінка недоотриманих держкомпаніями коштів.....	5
1.2. Аналіз витрат електроенергії в домогосподарствах та вплив чинного тарифу на витрати.....	7
1.3. Аналіз потенціалу зниження затрат держави за рахунок впровадження енергоефективних заходів на стороні споживача. Найбільш дієві заходи з підвищення енергоефективності	9
1.4. Перелік нормативних документів та джерел	13
2. Природний газ для населення	13
2.1. Поточний стан тарифів для населення в порівнянні з вартістю природного газу на ринку та оцінка недоотриманих держкомпаніями та комунальними підприємствами коштів	13
2.2. Частка теплової енергії в структурі затрат домогосподарств.....	14
2.3. Аналіз потенціалу зниження затрат держави за рахунок впровадження енергоефективних заходів на стороні споживача. Найбільш дієві заходи з підвищення енергоефективності	15
2.4. Додаткові переваги відмови від дотації для загального ринку газу	17
2.5. Перелік нормативних документів.....	17
Висновки.....	18

ВСТУП

Ні для кого не секрет, що вартість електроенергії та газу для населення в рази менша, ніж для комерційного сектору. При цьому здебільшого населення вважає, що оплата цієї різниці береться «нізвідки», і не впливає на їхні гаманці. Спробуємо розібратися в цьому щодо двох основних енергоресурсів, а саме електроенергії та газу, та прослідкувати вплив дешевих тарифів на добробут громадян та на бюджет держави. А також розглянемо, яким чином зменшити цей негативний вплив.

Також розглянемо чому низькі тарифи зупиняють впровадження енергоефективних заходів та впровадження альтернативних джерел енергії в електро- та теплопостачанні житлового сектору і заважають виконувати наші екологічні зобов'язання. А також – як це впливає на подолання енергетичної кризи.

Для аналізу будемо переважно використовувати дані 2021 року, який, хоч і не зовсім типовий для України через обмеження, пов'язані з COVID-19, але все-таки більш типовий у порівнянні з воєнним 2022 роком.

1. Електроенергія для населення

Для оцінювання проаналізуємо частку категорії «населення» в загальному балансі споживання електроенергії. Станом на 2021 рік – це 31% (Таблиця 1).

Таблиця 1

Баланс споживання електроенергії за групами споживачів*

Групи споживачів	Споживання у 2021	
	млн кВт·год	%
Споживання електроенергії (нетто)	125 483	100%
1. Промисловість	52 274	42%
2. Сільськогосподарські споживачі	3 692	3%
3. Транспорт	6 171	5%
4. Будівництво	1 064	1%
5. Комунально-побутові споживачі	15 024	12%
6. Інші непромислові споживачі	8 599	7%
7. Населення	38 659	31%

* Джерело інформації - Держстат України: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/energ.htm

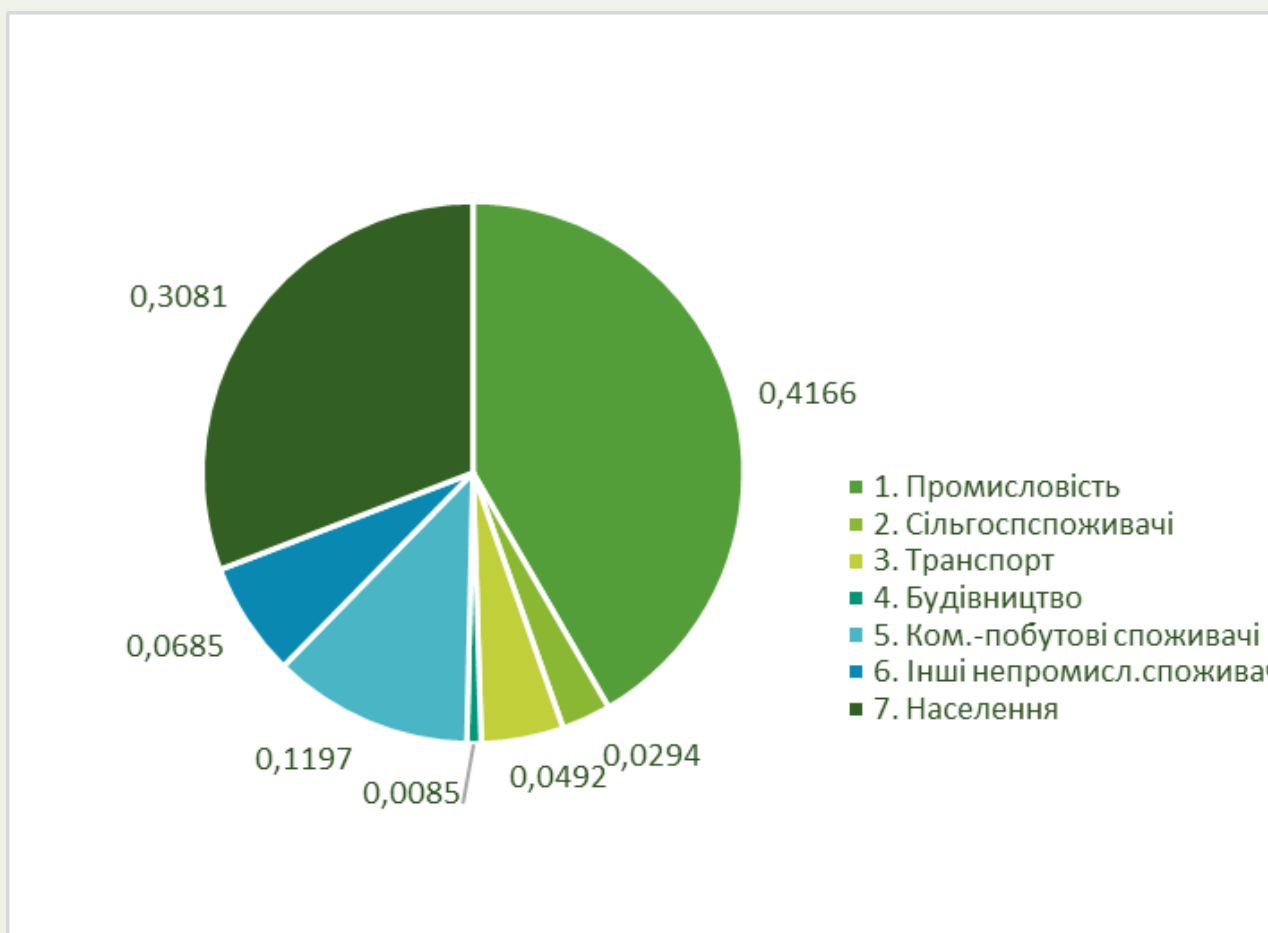

Рис. 1. Баланс споживання електроенергії в Україні за даними Держстату

1.1. Поточний стан тарифів для населення в порівнянні з вартістю електроенергії на ринку та оцінка недоотриманих держкомпаніями коштів

Тариф для населення визначений на рівні 1,44 грн/кВт·год за умови споживання до 250 кВт·год за місяць та 1,68 грн/кВт·год за умови споживання понад 250 кВт·год. При цьому до другої категорії належить також споживання на загальнобудинкові потреби в багатоквартирних будинках.

Вартість електроенергії для малих непобутових споживачів (так звана універсальна послуга) коливається залежно від регіону (що пов'язано з різною вартістю розподілу електроенергії) у межах 5–6 грн/кВт·год (в середньому приймемо 5,5 грн/кВт·год). Ця ціна є роздрібною та включає послуги з доставки та розподілу – тобто найбільш релевантна для категорії «населення» за умови ринкових умов. При цьому для подальших розрахунків матимемо на увазі, що в цій вартості закладена ціна розподілу та передачі електроенергії на рівні 1,6 грн/кВт·год.

Прийнявши усереднене значення тарифу для населення на рівні 1,56 грн/кВт·год (припустивши, що половина електроенергії потраплятиме під критерій споживання до 250 кВт·год «домогосподарство», а інша, відповідно, більше), матимемо наступні показники розміру плати населення за електроенергію (Таблиця 2).

Оцінка коштів, що надходять від населення за енергопостачання

	Тариф, грн/кВт·год	Надходження коштів, млрд. грн.
Тариф для населення	1,56	60,3
Тариф комерційний	5,5	212,6
Різниця між оплатою за пільговим і повним тарифом	3,94	152,3

Отже, у системі утворюється дефіцит коштів в обсязі 152,3 млрд грн (у звіті НКРЕКП фігурує цифра 140 млрд грн – тобто, розрахунок загалом коректний, а різниця утворилася з огляду на нерівномірний розподіл споживачів за регіонами, де вартість універсальної послуги дещо відрізняється).

Тобто, на кожну гривню, сплачену за електроенергію населенням, «хтось» має доплатити ще 2,5 грн для того, щоб енергосистема продовжувала функціонувати. Покриття цієї різниці наразі покладено на державні компанії ДП НАЕК «Енергоатом» та ПрАТ «Укргідроенерго». Також у процесі перерозподілу коштів бере участь ще одна державна компанія, а саме ДП «Гарантований покупець». І тут ми говоримо лише про оплату вартості електроенергії як товару. Але якщо ми подивимося на вартість розподілу, то виявиться, що і тут має місце дефіцит коштів (відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії»). При цьому, «джерела фінансування та порядок визначення компенсації, що надається учасникам ринку, на яких покладаються спеціальні обов'язки» визначається Кабінетом міністрів України, тобто, виплата, передбачається з бюджету (напрямку або через недоотримання надходжень).

З огляду на те, що основну частину прибутку державні компанії направляють у бюджет у вигляді дивідендів та податків, можемо констатувати недоотримання державним бюджетом коштів в обсязі близько 150 млрд грн. Якщо врахувати, що підвищення вартості збільшить також і кількість отримувачів субсидій, зазначена сума зменшиться. Але дефіцит все ще буде становити близько 100 млрд грн.

Для порівняння можна навести цифри чистого доходу від реалізованої продукції ДП

НАЕК «Енергоатом», який склав у 2021 році 83 млрд грн, а за 9 місяців 2022 року – 98 млрд грн.

Слід зазначити, що в 150 млрд грн різниці між отриманими від населення коштами та ринковою вартістю спожитої електроенергії містяться не лише частка, що сплачується державними компаніями, а також податки (зокрема, податок на додану вартість та податок на прибуток).

Відповідно до фінансової звітності «Енергоатому» собівартість електроенергії склала в 2022 році близько 72 коп./кВт·год (причому повна собівартість, відповідно до звіту, складає 2,47 грн/кВт·год). При цьому навіть за умови продажу електроенергії за виробничою собівартістю з урахуванням витрат на передачу і розподіл для кінцевого споживача електроенергія коштуватиме близько 2,22 грн/кВт·год. І це за умови, що повністю зупиняється розвиток, а компанія в перспективі потребуватиме бюджетних вливань на виконання ремонтних та відновлювальних робіт (з урахуванням чого задекларована повна собівартість електроенергії компанії складатиме вже 2,47 грн/кВт·год). Виходячи з наведених даних, прямі збитки держави від існуючих тарифів за мінімальними оцінками становитимуть близько 25 млрд грн, а з урахуванням усіх факторів можуть досягати 100 млрд грн, що мають компенсуватися за рахунок інших джерел наповнення бюджету, в т. ч. зовнішніх та внутрішніх запозичень. Для порівняння: розмір житлових субсидій (на всі види житлово-комунальних послуг) в 2022 році становив 34 млрд грн.

При цьому у вирашному становищі залишаються переважно приватні компанії, що виробляють електроенергію на теплових електростанціях та працюють, зокрема, на ринку балансуєчих потужностей (з огляду на те, що споживання населення якраз і створює вечірні й частково вранішні піки, протягом яких вартість електроенергії найбільша).

Ще одним негативним наслідком такої системи є підвищення вартості електроенергії для комерційного сектору, а також для бюджетних закладів, оскільки порівняно дешева електроенергія «Енергоатому» бере дуже обмежену участь у формуванні ціни в денні та пікові години.

1.2. Аналіз витрат електроенергії в домогосподарствах та вплив чинного тарифу на витрати

За умови відсутності електроопалення і підігріву гарячої води середнє домогосподарство може достатньо легко вкластися в споживання на рівні 250 кВт·год/місяць, особливо коли йдеться про квартири та будинки з газовими плитами. При цьому основними споживачами електроенергії за тарифом 1,68 грн/кВт·год будуть:

- великі приватні будинки з площею від 200 м²;
- квартири та будинки, що використовують електричні водонагрівачі на потреби гарячого водопостачання;
- квартири та будинки, що використовують електроенергію на потреби опалення.

Такі цінові сигнали призвели до суттєвого збільшення домогосподарств, що використовують електричні водонагрівачі (переважно ємнісні, вони ж – «електробойлери») для забезпечення потреб у гарячому водопостачанні, а також використовують електроопалення на противагу іншим варіантам. Зазначені позиції могли б мати позитивний вплив на балансування погодинного споживання електроенергії за рахунок використання нічного тарифу та відповідних таймерів, але низький загальний тариф не є достатнім стимулом для переходу на багатозонний облік та оптимізацію енергоспоживання.

За умови споживання на рівні 150 кВт·год/місяць вартість електроенергії для домогосподарства становитиме 216 грн, або 3% від мінімальної заробітної плати, або 1,5% від середньої заробітної плати.

Виходячи з цього можна зробити висновки, що основними вигодоодержувачами від низького тарифу за електроенергію є домогосподарства з достатнім доходом, що проживають у квартирах та будинках площею понад 100 м² і споживають понад 1 тис. кВт·год/місяць, а також будинки та квартири з електроопаленням.

Тож можна констатувати, що знижений тариф на електроенергію призводить до таких негативних наслідків:

- відсутність стимулів щодо впровадження енергоефективних заходів в домогосподарствах;
- відмова від більш екологічного та економічного централізованого постачання гарячої води (а в низці випадків і опалення) на користь використання електронагріву – при цьому збільшується виробництво електроенергії вугільними ТЕЦ;
- потенційний ризик маніпуляцій на ринку електроенергії і продажу електроенергії «для населення» комерційним структурам за повною вартістю (за рахунок державних енергокомпаній);
- створення дефіциту потужностей (як генеруючих, так і електромереж) за рахунок заміщення електроенергією інших енергоносіїв, що особливо критично за умов пошкодження енергетичної інфраструктури внаслідок російської агресії;
- практична відсутність мотивації населення брати участь у балансуванні погодинного споживання електроенергії.

Такий підхід до ціноутворення завдав додаткового удару по енергомережах у період віялових відключень через мотивацію застосовувати «дешеве» електроопалення і, відповідно, підвищення навантаження на мережі. При цьому вартість 1 Гкал теплової

енергії від електрокотла складала для кінцевого споживача 977 грн (для нічного тарифу 0,84 грн/кВт·год), від газового (за вартості 8 грн/куб. м) - 1200 грн/куб. м, а від твердопаливного 2500 грн/Гкал, хоча за ринкових тарифів ці цифри б становили відповідно: 2900, 3000 та 2500 грн/Гкал. Тобто, був даний невірний посил, що потребував значного підвищення пропускну здатності електричних мереж, навіть не кажучи про мотивацію до ощадного енергоспоживання.

1.3. Аналіз потенціалу зниження затрат держави за рахунок впровадження енергоефективних заходів на стороні споживача. Найбільш дієві заходи з підвищення енергоефективності

Для зниження пов'язаного з дотаціями навантаження на державний бюджет (через недоотримання прибутків та податків із державних підприємств) є два основних шляхи:

1. Радикальне підвищення вартості електроенергії до ринкової з одночасним збільшенням видатків на житлові субсидії малозабезпеченим верствам населення. При цьому прогнозується зниження вартості електроенергії через вихід на ринок «Енергоатому» з більш дешевою пропозицією в порівнянні з тепловою генерацією.
2. Стимулювання впровадження заходів з підвищення енергоефективності та заміщення використання електроенергії в секторі житлових будівель для вивільнення потужностей «Енергоатому» та «Гідроенерго», що забезпечить зменшення рівня дотацій з держбюджету.

Другий шлях є набагато довшим, але може розглядатися в якості перехідного для залучення найбільш мотивованих споживачів до впровадження енергоефективних заходів та заходів з заміщення споживання електроенергії, що зі свого боку дозволить відпрацювати рішення для більшості споживачів до моменту приведення цін до ринкових.

Розглядаючи графік вартості електроенергії на ринку на добу наперед спостерігаємо такі тенденції:

- Вартість в нічний період та вдень різниться приблизно вдвічі;
- Спостерігається значне підвищення вартості у вечірні години, що пов'язано в першу чергу з побутовим споживанням.

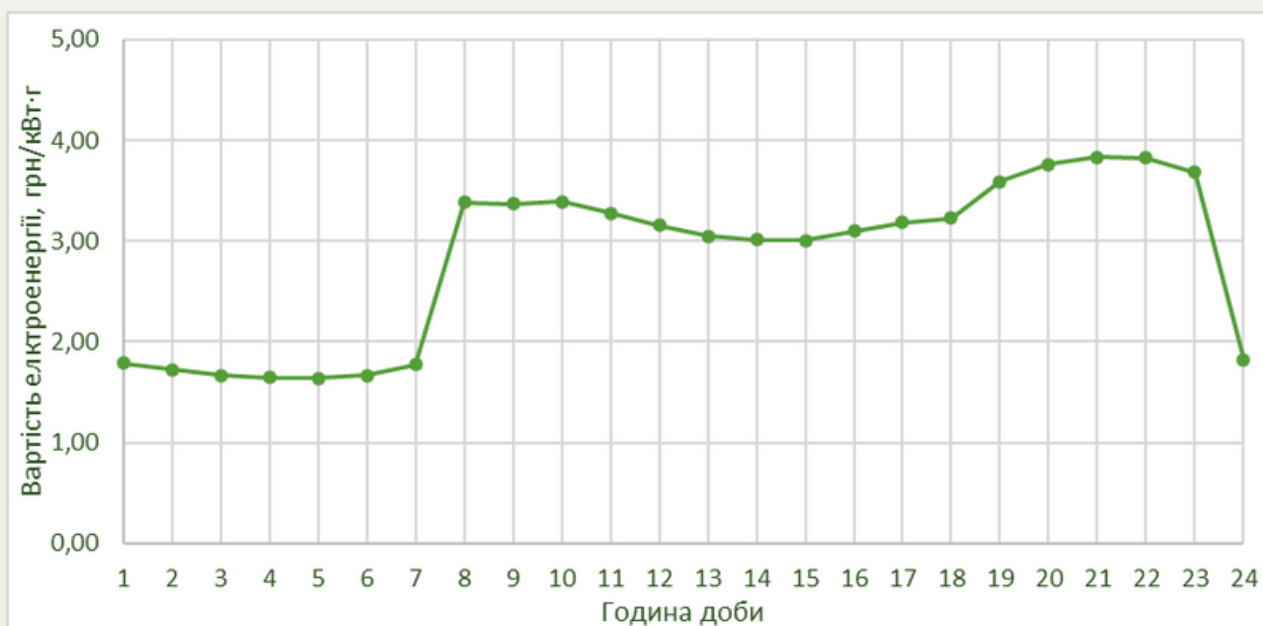

Рис. 2. Погодинна вартість електроенергії на годину вперед станом на травень 2023 року*

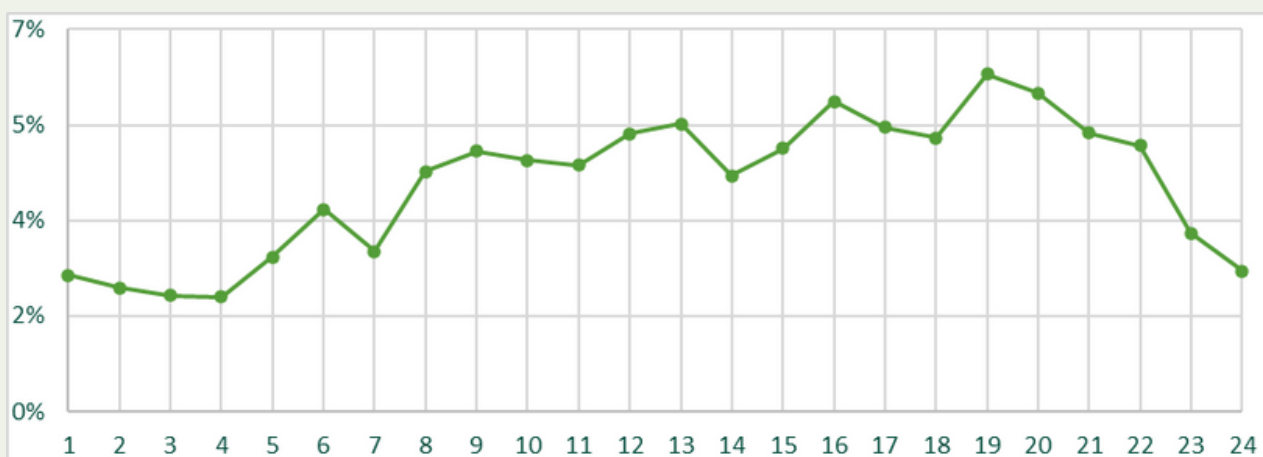

Рис. 3. Профіль споживання побутовими споживачами (багатоквартирний будинок із газовими плитами)**

Можемо спостерігати, що вартість у нічний період співрозмірна з вартістю електроенергії «для населення», отже заходи мають бути спрямовані насамперед на зміщення піку на нічний період та зниження споживання населенням вдень.

Орієнтуючись на зазначені показники, можна визначити економічно обґрунтовані значення додаткової компенсації за зекономлену населенням електроенергію.

* Джерело інформації - АТ «Оператор ринку»: <https://www.oree.com.ua/index.php/pricestr>

** За даними Асоціації енергоаудиторів України

Розрахунок компенсації за неспожиту електроенергію, що мотивувала би до впровадження енергоефективних заходів та використання альтернативних джерел електроенергії

Вид тарифу	Чинний тариф, грн/кВт·год з ПДВ	Вартість електроенергії, грн/кВт·год з ПДВ	Вартість передачі та розподілу, грн/кВт·год з ПДВ	Максимальний рівень компенсації, грн/кВт·год з ПДВ	Компенсація без урахування розподілу, грн/кВт·год з ПДВ	Компенсація на рівні 70% від необхідної дотації, грн/кВт·год з ПДВ
Середній	1,68	3,6	1,5	3,42	1,92	2,39
День	1,68	3,96	1,5	3,78	2,28	2,65
Ніч	0,84	2,04	1,5	2,7	1,2	1,89

Відповідно до проведених розрахунків маємо економічно доцільний рівень компенсації за зекономлену/заміщену електроенергію на рівні 2,5 грн/кВт·год.

Розглянемо типові заходи зі зменшення споживання / заміщення електроенергії з мережі і термін їхньої окупності з та без додаткової компенсації.

Оцінка ефективності впровадження енергозберігаючих заходів та альтернативних джерел енергії на основі інформації Асоціації енергоаудиторів України

№	Захід	Вартість реалізації, грн.	Річна економія/ заміщення, кВт·год	Економія коштів за діючого тарифу для населення, грн	Економія коштів з врахуванням додаткової компенсації, грн	Окупність за діючого тарифу, років	Окупність з урахуванням компенсації, років
1	Заміна ламп розжарювання на світлодіодні	100	128	215	520	0,47	0,19
2	Встановлення таймерів на електробойлери	3 000	0	889	2 032	3,37	1,48
3	Встановлення сонячних батарей з гібридним інвертором на власне споживання	400 000	7 700	12 936	33 310	30,92	12,01
4	Встановлення частотних перетворювачів на насоси (циркуляційні та підвищувальні)	30 000	2 628	4 415	10 706	6,79	2,80
5	Встановлення теплових насосів на потреби опалення та ГВП	400 000	17 000	28 700	85 400	14	4,7
6	Утеплення будинків з електроопаленням	140 000	4 200	7056	21 000	20	7

Як видно з таблиці, навіть за умови використання часткового покриття з недоотриманих коштів термін окупності зменшується у 2,5-3 рази і з'являється стимул зменшувати споживання. При цьому бюджет та/або підприємства, на які покладені спеціальні обов'язки, суттєво зменшують свої витрати.

Тож запропонований підхід може бути взятий за основу державної програми підтримки впровадження заходів з економії електричної енергії, як у вигляді доплати за фактично отриману економію, так і у вигляді компенсації частини вартості впровадження заходів, оскільки за знижених тарифів саме державний бюджет є основним бенефіціаром (через отримання додаткових надходжень від держпідприємств або через зменшення компенсації непокритої різниці в тарифах).

1.4. Перелік нормативних документів та джерел

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 5 червня 2019 р. № 483 «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії», зі змінами та доповненнями.
2. Публічна звітність ДП «НАЕК «Енергоатом».

2. Природний газ для населення

Ситуація з природним газом для населення і компенсацією різниці в тарифах є ще більш критичною. Це пов'язано, у першу чергу, з набагато більшими обсягами споживання газу (як безпосередньо для опалення, так і через теплопостачальні організації), а також з тим, що зазначена різниця компенсується напряму з державного бюджету, а не за рахунок недоотриманого прибутку, як у випадку з електроенергією.

При цьому 2022 рік був нетиповий з огляду на вартість газу, що було викликано очікуваннями значного дефіциту через агресію Російської Федерації. Тому для аналізу прийнята комерційна вартість на рівні усереднених показників за 2021 рік (що також відповідає показникам весни 2023 року).

2.1. Поточний стан тарифів для населення в порівнянні з вартістю природного газу на ринку та оцінка недоотриманих держкомпаніями та комунальними підприємствами коштів

Основна частина природного газу для населення використовується на потреби опалення та гарячого водопостачання, тому в подальшому будемо аналізувати саме цю складову.

За даними ТОВ «Оператор ГТС України», річне споживання газу населенням в 2021 році склало 8,6 млрд куб. м газу безпосередньо та ще 5 млрд куб. м через виробників теплової енергії (80% від 6,3 млрд куб. м, що використали теплопостачальні компанії). Для подальших розрахунків прийнята вартість газу для населення на рівні 7,96 грн/куб.м. Ринкова вартість газу прийнята на рівні 20 грн/куб. м.

Також для розрахунку використаємо похідні показники вартості теплової енергії (з розрахунку, що газ становить 80% від вартості теплової енергії):
Вартість 1 Гкал теплової енергії: 1500 грн/Гкал для населення та 3300 грн/Гкал - ринкова вартість.

Також для подальших розрахунків приймемо вартість альтернативного палива (деревна щепа) на рівні 4000 грн/тону, що еквівалентно вартості теплової енергії на рівні 2000 грн/Гкал.

Оцінка надходжень за природний газ за ринковою та пільговою цінами

	Населення	Ринкова	Різниця між комерційною та пільговою ціною
Вартість газу, грн/куб. м	7,96	20	12,04
Обсяг газу, млрд куб. м	13,6	13,6	-
Виручка від продажу, млрд грн	108,3	272,0	163,744

Як бачимо, з'являється дефіцит в майже 164 млрд грн, що має покриватися з бюджету країни.

2.2. Частка теплової енергії в структурі затрат домогосподарств

Усереднений показник використання теплової енергії на потреби опалення складає близько 0,15 Гкал/рік на 1 м² опалювальної площі. Приймаючи показник в 50 м² на 1 працездатну людину (що еквівалентно 1125 куб. м природного газу в рік на людину), матимемо 938 грн/місяць (з урахуванням рівномірного розподілу оплати протягом року) для тарифу «для населення». Це становить 14% від мінімальної зарплати та 6% від середньої заробітної плати. За умови повної вартості теплової енергії, цей показник становитиме відповідно 30% від мінімальної заробітної плати та 13% від середньої заробітної плати, що є досить високим показником, але вкладається для більшості працездатного населення в показник 15% від доходу на комунальні послуги. І за наявності системи адресних субсидій, це не повинно спричинити значного дискомфорту.

При цьому, основними бенефіціарами поточних тарифів є власники так званої «елітної нерухомості», де на 1 людину припадає більше 100 м² опалювальної площі, які мають змогу оплачувати повну вартість теплової енергії або газу, але низькі тарифи дозволяють їм суттєво зекономити.

2.3. Аналіз потенціалу зниження затрат держави за рахунок впровадження енергоефективних заходів на стороні споживача. Найбільш дієві заходи з підвищення енергоефективності

Загалом можна констатувати, що через необхідність компенсації різниці в тарифах для населення та тепlopостачальних організацій бюджет України недоотримує/втрачає близько 160 млрд грн щорічно (причому в 2022 році цей показник був більший через значно вищу за середню вартість природного газу). І ці обсяги коштів значно вищі за субсидії.

З огляду на необхідність економити бюджетні кошти, можуть розглядатися декілька шляхів економії в рамках існуючих грошових потоків:

1. Зниження споживання газу та теплової енергії на стороні кінцевого споживача та систем транспортування теплової енергії (встановлення систем погодного регулювання, утеплення зовнішніх та внутрішніх трубопроводів опалення та гарячої води, заміна вікон, утеплення зовнішніх стін та ін.);
2. Заміщення природного газу альтернативним паливом постачальниками теплової енергії.

Нижче наведені показники окупності для низки типових заходів зі зменшення споживання/заміщення природного газу.

Оцінка ефективності впровадження енергозберігаючих заходів та альтернативних джерел енергії для потреб опалення та гарячого водопостачання на основі інформації Асоціації енергоаудиторів України

№	Заходи	Інвестиції, грн	Економія (заміщення) теплової енергії, Гкал	Економія коштів за чинного тарифу для населення, грн	Економія коштів за ринкового тарифу, грн	Окупність за діючого тарифу, років	Окупність з врахуванням компенсації, років
1	Встановлення погодного регулювання	1 000 000	100	150 000	330 000	6,7	3,0
2	Утеплення трубопроводів опалення та ГВП	500 000	90	135 000	297 000	3,7	1,7
3	Заміна вікон	400 000	10	15 000	33 000	26,7	12,1
4	Утеплення горища	1 200 000	35	52 500	115 500	22,9	10,4
5	Утеплення зовнішніх стін	9 000 000	250	375 000	825 000	24,0	10,9
6	Встановлення твердопаливного котла для заміщення споживання природного газу	10 000 000	2136	- 1 068 000	2 776 800	Не окупуються	3,6
7	Встановлення теплового насосу для заміщення споживання газу	400 000	29,2	13 600	25 000	29	16

Як бачимо, чинні тарифи не дають змоги реалізовувати більшість заходів з огляду на те, що період окупності перевищує термін експлуатації. Водночас при повному тарифі (або за умови компенсації з бюджету в межах зекономлених коштів) інвестиції стають загалом прийнятними.

Також це негативно впливає на впровадження 100% обліку газу, що унеможлиблює би зловживання з перерозподілом газу між «населенням» та «іншими споживачами». Особливо треба відзначити, що тариф на газ для комунальних підприємств, що виробляють теплову енергію для населення, робить економічно недоцільним проекти заміщення природного газу. Причому навіть вже збудовані генеруючі потужності простоюють через порівняно високу собівартість теплової енергії. Тому компенсаційний механізм мав би насамперед впроваджуватися для такого роду проектів.

2.4. Додаткові переваги відмови від дотації для загального ринку газу

1. Отримання в бюджет податків від заходів із підвищення енергоефективності;
2. Зниження рівня безробіття за рахунок зайнятості в сферах, пов'язаних із впровадженням енергоефективних заходів (будівництво, обслуговування об'єктів, проектування, консультування);
3. Можливість експорту газу.

2.5. Перелік нормативних документів

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2022 р. № 222 «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу»

Висновки

1. Фактично українці платять повну вартість як електричної енергії, так і газу, але не напряму, а через бюджет та власні податки. При цьому впливати на рівень цих непрямих витрат і, відповідно, зменшити їх вони не можуть, а відтак і не мають мотивації щодо зменшення енергоспоживання.

2. Основним бенефіціаром від впровадження енергоефективних заходів в житловому секторі є державний бюджет. Зекономлена споживачем за рахунок впровадження альтернативних джерел та енергозбереження одна гривня призводить до зменшення дотацій з боку бюджету на рівні 2-4 гривень. Тож держава має суттєвий стимул запроваджувати програми підтримки енергоефективності – принаймні до моменту, коли тарифи для населення не вирівнюються з комерційними.

3. Запровадження з боку держави співфінансування енергоефективних заходів та альтернативних джерел енергії призводить до фінансової вигоди як для держави, так і для населення. При цьому така модель не потребує додаткових коштів – достатньо перерозподілити вже наявні дотації на покриття різниці в тарифах.

4. Додатковими перевагами стануть:

- надходження до бюджету додаткових податків від компаній, що реалізують заходи з підвищення енергоефективності;
- зниження рівня безробіття за рахунок зайнятості в сферах, пов'язаних із впровадженням енергоефективних заходів (будівництво, обслуговування об'єктів, проектування, консультування);
- збільшення експортних можливостей на ринку газу та електроенергії.